

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.421/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. március 29. napján kelt 17.P.21.823/2015/43. számú ítélete ellen a felperes részéről 45., míg az alperes részéről 48. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy a felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 151 378 (százötvenegyezer-háromszázhetvennyolc) Ft, míg az alperes által fizetendő 73 844 (hetvenháromezer-nyolcszáznegyvennégy) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 75 000 (hetvenötezer) Ft fellebbezési eljárási költséget, valamint az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak 221 786 (kétszázhuszonegyezer-hétszáznyolcvanhat) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az alperes jogelődje, a **(alperesi jogelőd neve)** (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2007. október 26. napján **(kölcsönszerződés száma)**. számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 2 465 000 Ft kölcsönt folyósított a felperesnek egy Peugeot típusú személygépjármű megvásárlása céljából. A felek az egyedi kölcsönszerződésben megjelölték a törlesztőrészek nagyságát, esedékességük időpontjait. Az összes törlesztőrészlet összegét 3 609 840 Ft-ban rögzítették. A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II.) elszámolásának módjaként fix devizakonstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes **(üzletszabályzat 1. jelölése)** számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- **I.17.:** „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem"
- **I.22.:** „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam"
- **I.23.:** „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."
- **I.24.:** „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján"
- **I. 25.:** „Kamatváltozás:

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1).

- **IV.7.:** „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.”

- **IV.9.:** „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

- **V.6.:** „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró keresztárfolyamának változása.”

- **VI.1.:** „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg”.

- **XI.4. pont:** „Rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-t, a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.”.

A felperes a szerződést tartalmazó okiratba foglalt nyilatkozatában kijelentette, hogy az egyedi szerződésben és az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, továbbá az üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette, azokat aláírásával magára nézve kötelezőnek elismerte, annak átvételét aláírásával nyugtázta.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint a hitelező a vételi jogot a jelen szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 6. pont). Az opciós szerződés 7. pontja a vételi jog gyakorlásának feltételeit rögzíti, amely szerint az alperes a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben, vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.

A peres felek szerződéses jogviszonyának tartama alatt a felperes a fenti üzletszabályzata helyébe a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzatát léptette, amelynek V.6. pontja szerint a hitelező javára az eszközből megvásárolt gépjárműre - a felek között létrejött opciós szerződéssel -

alapított opciós jog ún. zárt opció, azaz a hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt.

Az alperes a kölcsönszerződést 2015. július 8. napjára felmondta és úgy nyilatkozott, hogy opciós jogát gyakorolni kívánja.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatlábat 9,03 %-ban tüntette fel. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes módosított keresetében - a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségére alapítottnan - 565 770 Ft megfizetésére, valamint a perrel érintett gépjármű törzskönyvének kiadására kérte kötelezni az alperest. A szerződés érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCIII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjaiban foglaltakra, valamint az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás hiányára, illetve hiányosságára és az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek ebből adódó tisztességtelenségére alapította. Érvelése szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos értékét, továbbá a teljes hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb esetleges költségek meghatározását és összegét, vagy ha ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az erre vonatkozó becslést. Állította, hogy az alperes olyan költséget (szerződéskezelési díj, ügyviteli költség, árfolyamrész) is figyelembe vett a THM meghatározásakor, amelynek felszámítására nem jogosult. Kifejtette, árfolyam-különbözetet nem köteles fizetni, illetve az legfeljebb 25 %-os mértékig terhelheti, miután az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződést hatályossá nyilvánítani azzal, hogy az elszámolás során a kölcsön tőkeösszege és annak jegybanki alapkamata terheli, így az eddigi teljesítései figyelembevételével 565 770 Ft túlfizetése keletkezett. A törzskönyv kiadására alapított keresetének indokaként egyfelől az opciós szerződés 4. és az Üsz. IV.7. pontja érvénytelenségére, másfelől arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségének eleget tett.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elismerte, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke a szerződésben nem került meghatározásra, azonban álláspontja szerint ez az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat százalékos értékét, azt 9,03 %-ban határozva meg. Vitatta, hogy a szerződés a felperes által felhozott bármely egyéb okból érvénytelen lenne. Hangsúlyozta, a szerződés tartalmazza a THM százalékban kifejezett mértékét, annak meghatározása az irányadó rendeletnek maradéktalanul megfelel. Kiemelte, a felperes az árfolyamkockázatra vonatkozóan teljes körű és részletes tájékoztatást kapott, így tudnia kellett, hogy az teljes egészében őt terheli, illetve hogy annak felső határa nincs. A törzskönyv kiadására irányuló keresetre vonatkozó jogi álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független atipikus biztosítéka, s mivel a felperesnek jelenleg is áll fenn tartozása, a törzskönyvre nem tarthat igényt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek között 2007. október 26. napján létrejött **(kölcsönszerződés száma)**. számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló ügyleti kamat mértékét évi 9,03 %-ban határozta meg. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Peugeot 307 típusú gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest 55 900 Ft, míg az alperest 14 000 Ft eljárási illeték állam javára történő megfizetésére kötelezte. Az alperes költségeiben a felperest marasztalta azzal, hogy fizessen meg részére 15 napon belül 43 800 Ft-ot.

Határozatának indokolásában megállapította, a peres felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amely az ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatt a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján érvénytelen, ezt az érvénytelenségi okot azonban a felülvizsgált elszámolásban szereplő induló ügyleti kamat értékének feltüntetésével kiküszöbölhetőnek ítélte. Rámutatott, a THM éves százalékos mértéke a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően került meghatározásra. Kiemelte, ha az alperes esetlegesen olyan díjat terhelt ki a felperesre, amelyet a THM-ben nem szerepeltetett, úgy az nem érinti a szerződés érvényességét, mint ahogyan az sem, hogyha bizonyos díjakat, költségeket eleve fel sem tüntet a szerződésben.

Alaptalannak minősítette azt a felperesi hivatkozást, miszerint árfolyamkockázat viselésére az erről való tájékoztatás hiányában nem kötelezhető. Kifejtette, az Üsz.V.6. pontja, valamint az egyedi szerződés és az Üsz. egyéb vonatkozó rendelkezései alapján gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, és az ebből adódó terheket ő köteles korlátlanul viselni. Kiemelte, bár külön „kockázatteltáró nyilatkozat” nem készült, azonban az üzletszabályzat rendelkezései és a fix deviza konstrukció szabályainak tartalma alapján gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen meg lehetett állapítani, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, aminek viselését a felperes teljes mértékben vállalta is az Üsz. V.6. pontjában foglaltak értelmében. Utalt arra, hogy a szerződés szerint az árfolyamkockázatnak felső korlátja nincs, az Üsz. I.23. pontjából a 25 %-os mértékű árfolyamkockázat-maximumra nem lehet okszerű következtetést levonni, az a rendkívüli árfolyamesemény meghatározására vonatkozik, e rendelkezéseket a felperes tévesen értelmezte.

A törzskönyv kiadására irányuló kereset kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törzskönyv hitelező általi birtokban tartása az opciós joghoz és nem a kölcsönszerződéshez kapcsolódó biztosíték, ez következik a kölcsönszerződés tartalmából, továbbá az Üsz. IV.9. és VI.1. pontjainak egybevetéséből. Hangsúlyozta, az ügyletkötést követő 5 év elteltére tekintettel az alperes vételi joga megszűnt, e jogát az alperes az opciós jog megszűnését követően elkésztetten gyakorolta, következésképp nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mind a felperes, mind az alperes fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával kérte, hogy az ítélet tábla kötelezze az alperest 100 000 Ft visszafizetésére. A másodfokú eljárásban fellebbezése indokait módosította, már nem tette vitássá, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján nem minősül érvénytelennek. Változatlan álláspontja szerint azonban nem terheli árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a kamatkikötés hiánya és a THM valótlán százalékos értékének feltüntetése miatt a szerződés nem deviza alapú szerződés, továbbá árfolyam-különbözet fizetésének kötelezettsége a kockázatteltáró nyilatkozat hiánya, az Üsz. V.6. pontjának, továbbá az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitételének érvénytelensége miatt nem terheli. Állította, hogy a fenti rendelkezések eltérnek az általános gyakorlattól, így az ezekre vonatkozó külön figyelemfelhívás hiányában azok nem váltak a szerződés részévé. Érvelése szerint a szerződés és az Üsz. fellebbezésben konkrétan megjelölt rendelkezései együttesen értelmezve sem adnak megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan, ezért az alperes nem jogosult árfolyam-különbözetet követelni. Hivatkozott továbbá arra, hogy az Üsz. árfolyamkockázatot érintő pontjai az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írt tájékoztatás hiányában nem váltak a szerződés részévé. Kiemelte, a 2008/48. EK irányelv alapulvételével az Európai Unió Bírósága a C/42-15. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatában akként foglalt állást, hogy a szolgáltatásért fizetendő ellenszolgáltatásról való előzetes tájékoztatás hiányában az adóst kizárólag a tőke megfizetése terheli. A fellebbezési eljárás perértékét 600 000 Ft-ban kérte meghatározni és az alperest kérte

marasztalni a költségeiben figyelemmel arra, hogy keresete csak az Üsz. V.6. pontja érvénytelensége tekintetében bizonyult megalapozatlannak, így pernyertessége nagyobb arányú.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására kötelező rendelkezés mellőzését kérte. Fenntartotta azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés és nem az opciós jog biztosítója, így - az Üsz. IV.9. pontjában foglaltak értelmében - csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a felperes a szerződésből eredő valamennyi fizetési kötelezettségének eleget tesz, a felperesnek azonban jelenleg is áll fenn tartozása. Kiemelte, az opciós szerződés sem tartalmaz az opciós jog megszűnése esetére a törzskönyv kiadására vonatkozó kötelezettséget előíró rendelkezést, amiből megítélése szerint ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga független az opciós szerződéstől. Továbbra is állította, a szerződés részét képező **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzatot 2009. augusztus 1. napjával felváltotta a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat, amelynek zárt opcióra vonatkozó rendelkezése értelmében opciós joga nem szűnt meg.

Érvelése szerint a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú döntése okszerűtlen következtetésen alapul, így az nem tekinthető irányadónak. Álláspontja alátámasztásául hivatkozott a 326/2011. (XII.28.) Korm. rendelet 100. § (3) és (4) bekezdésére, bírósági ítéletekre, valamint a Pénzügyi Békéltető Testület jelen jogvitára is vonatkoztatható ajánlásaira.

A felperes és az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ellenérdekű fél által előterjesztett fellebbezéssel érintett részében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Mindkét fellebbezés **alaptalan**.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont következtetése is helytálló, az ítéletábra érdemi döntésével és annak indokaival is egyetért, a fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat.

A felperes marasztalási keresetét arra alapította, hogy a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamának változásából eredő fizetési kötelezettség nem terheli, mert nem kapott az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írt kockázattelátó nyilatkozat hiányában, érvénytelen az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitétele, és az Üsz.V.6. pontja, továbbá az árfolyam-különbözet viselésével kapcsolatos, fellebbezésében konkrétan megjelölt üzletszabályzati rendelkezések az általános gyakorlattól eltérőek, s miután ezekre vonatkozóan nem történt külön figyelemfelhívás, azok nem váltak a szerződés részévé.

Az elsőfokú bíróság - a felperes álláspontjával szemben - helyesen állapította meg, hogy a perbeli szerződés árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos rendelkezései megfeleltek a szerződéskötés idején szokásos szerződési gyakorlatnak, így azok külön figyelemfelhívás nélkül is a felek szerződésének részévé váltak.

Ugyancsak helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a peres felek devizaalapú jogügyletet kötöttek, amelynek lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kiváló pénz), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (kiváló devizanem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont). Mindebből következően a perbeli üzletszabályzat

felperes által támadott V.6. pontjában rögzített feltétel a devizaalapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő - kockázat felperes általi vállalását jelenti, következésképpen a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható, és a 2009. május 22. napjától hatályos (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A vizsgálat részletes szempontjait meghatározó 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Kétségtelen, hogy a Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. Önmagában a külön kockázatfeltáró nyilatkozat hiánya azonban a szerződés érvényességét nem érinti, ilyen esetben a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy az egyedi szerződésben szereplő feltételek („mértékadó devizanem CHF”, „fix deviza konstrukció”, valamint az Üsz. egyéb rendelkezései (I.17., I.22., I.24., I.25.b.)), és az V.6. pontban foglalt feltétel egyértelműen kifejezésre juttatják a devizaalapú kölcsönszerzés lényegi sajátosságát, azaz hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot, amelynek nincs felső határa. Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság az Üsz. I.23. pontjában meghatározott rendelkezés tartalmát is, amely a rendkívüli árfolyamesemény fogalom-meghatározását rögzíti, annak tartalma pedig nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Amint arra az elsőfokú bíróság szintén helyesen utalt, ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix deviza konstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészeket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix konstrukciót jelölte be. Ahhoz viszont, hogy a

két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a devizaalapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal.

Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy a felperes számára a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek körütekintő és gondos átolvasása alapján felismerhetőnek kellett lennie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek, illetve az árfolyamváltozás valós kockázatot jelent, amely korlátozás nélkül őt terheli.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit a „Hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést azonban sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

A felperesi állásponttal szemben az Európai Unió Bírósága C/42-15. számú ügyben hozott határozatából nem vonható le az a következtetés, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatt a fogyasztót csak a tőke visszafizetésének kötelezettsége terheli. A bíróság ebben az előzetes döntéshozatali eljárásban a 2008/48. EK irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezését illetően foglalt állást. Az irányelv azonban - az előzőekben írtak szerint - az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést nem tartalmaz, s ebből adódóan a hivatkozott határozatnak sincs az árfolyamkockázat viselésével összefüggésbe hozható megállapítása.

Miután a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölése a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási igényét.

Ugyanakkor az alperes is alaptalanul támadta az elsőfokú ítélet törzskönyv kiadására kötelező rendelkezését.

Téves ugyanis az a hivatkozása, hogy a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosítéknak tekinthető. Kétségtelen, hogy az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 6. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.” Az idézett

szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság. Az opciós szerződés viszont 2012. október 26. napján megszűnt, az alperes pedig vételi jogát az erre nyitva álló 5 éves határidőn túl, csak 2015. júliusában kívánta gyakorolni, amit azonban joghatályosan már nem tehetett meg.

A fenti megállapítással ellentétes következtetés - az alperes álláspontja szerint a szerződés részévé váló - **(üzletszabályzat 2. jelölése)** megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontjából sem vonható le. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel nem volt szükséges annak vizsgálata, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e. Miután az alperes opciós joga megszűnt, nincs jogalapja a perbeli gépjármű törzskönyvének birtokban tartására.

Nem jogosítja fel az alperest a törzskönyv opciós jog megszűnése utáni birtokban tartására az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja sem. Ez a kikötés - az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet tábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó az 1959-es Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékeként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

Az alperes fellebbezési érvelésével szemben önmagában az, hogy az opciós szerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, miszerint az opciós jog megszűnésével az alperes köteles kiadni a törzskönyvet, még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga nem minősülhet az opciós jog biztosítékának. Ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Üsz. VI.1., VI.2. és VI.3. pontjában foglaltakból sem.

Nem ért egyet az ítéltábla az alperesnek azzal a hivatkozásával sem, miszerint a Kúria Pfv.V.21.971/2005/6. számú ítélete okszerűtlen következtetésen alapulna. Éppen ellenkezőleg, az ítéltábla mindenben osztja a Kúria álláspontját, nevezetesen, hogy a felek megállapodásának irányadó rendelkezései, azaz az Üsz. IV.9. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 6. pontjának szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Az alperes által a fellebbezésében hivatkozott más bíróságok által egyedi ügyekben hozott döntések és a Pénzügyi Békéltető Testület ajánlása a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbösek, más ítéletek és határozatok tartalma a perben eljáró bíróságot nem köti.

Mindennek nem mond ellent az alperes által hivatkozott 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 100. § (4) bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint a törzskönyvvvel jogszerűen rendelkező ügyfélnek kell tekinteni egyebek között azt a pénzügyi intézményt, amelynél a törzskönyvet a jármű tulajdonosa pénzügyi követelés fejében letétbe helyezte, feltéve, hogy ez a rendelkezési jogot megalapozó okiratból megállapítható. Az alperes által hivatkozott kormányrendelet sem biztosítja ugyanis a hitelezőnek a törzskönyv letéti őrzésének jogát önmagában azon az alapon, hogy a gépjármű vételárát vagy annak egy részét a gépjármű tulajdonosa a hitelező által nyújtott kölcsönösszegből egyenlítette ki. A törzskönyv biztosítéki célú letétbe helyezésének alapja a felek erre vonatkozó megállapodása lehet, amely megállapodás tartalma dönti el, hogy a hitelező milyen feltételekkel és meddig tarthatja letéti őrzésében a törzskönyvet.

Az ítéltábla nem ért egyet viszont a pertárgyérték elsőfokú bíróság általi meghatározásával. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl az annak megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. Ennek megfelelően az elsőfokú eljárásban a pertárgyérték 3 753 707 Ft (2 587 937 Ft az alperes által a keresetlevél benyújtásakor nyilvántartott tartozás összege + 565 770 Ft a felperes követelése + 600 000 Ft törzskönyv). Az elsőfokú eljárásban a felperes nagyobb részt pervesztés lett. A kölcsönszerződés érvénytelenségét ugyanis több érvénytelenségi ok fennállására és számos általános szerződési feltétel érvénytelenségére alapította, amelyek közül kizárólag a kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségre való hivatkozása bizonyult megalapozottnak. Sikertelenül perelt az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezményét illetően is, hiszen az általa kért hatályossá nyilvánítás helyett a bíróság a kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította és a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét elutasította. Minderre figyelemmel a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított kereset tekintetében a pervesztesség-pernyertesség 20-80 %-ban állapítható meg a felperesre terhesebben. Az alperes abszolút pernyertessége a kölcsönszerződés érvénytelenségéhez igazodó kereset kapcsán 1 892 224 Ft, amelyre tekintettel 120 156 Ft ügyvédi munkadíjra tarthatna igényt a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. §-a alapján. A felperes keresete eredményesnek bizonyult a törzskönyv kiadását illetően. A meg nem határozható perértékre figyelemmel az IM rendelet 3. § (3) bekezdése és 4/A. §-a alapján - négy munkaóra figyelembevételével - erre tekintettel 25 400 Ft perköltség lenne megállapítható a javára. A fenti két összeg beszámításával az alperest nagyobb arányú pernyertességére tekintettel az elsőfokú bíróság

által megállapítottnál magasabb összegű perköltség illetné meg, ezt érintő alperesi fellebbezés hiányában azonban nincs mód a felperes által fizetendő perköltség összegének felemelésére.

Az eltérő perértékszámításra figyelemmel eltérően alakul a peres felek elsőfokú eljárási illeték fizetésére vonatkozó kötelezettsége. A felperest a szerződés érvénytelenségéhez igazodóan 151 378 Ft, az alperest 37 844 Ft, míg a törzskönyv kiadása kapcsán az alperest további 36 000 Ft, összesen 73 844 Ft elsőfokú eljárási illeték terheli, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének erre vonatkozó rendelkezését pontosította (Pp. 253. § (3) bekezdés).

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részének érintetlenül hagyása mellett a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - az illeték viselésére vonatkozó rendelkezés pontosítása mellett - helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban mindkét fél fellebbezése eredménytelennek bizonyult, így mind a felperes, mind az alperes maga köteles viselni a saját fellebbezéséhez kapcsolódóan felmerült másodfokú eljárási illetéket. A felperes illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesült, ezért a feljegyzett és a fellebbezés előterjesztésének időpontjában meghatározott fellebbezési érték (100 000 Ft követelt túlfizetés + 2 672 329 Ft nyilvántartott tartozás = 2 772 329 Ft) alapján számított fellebbezési eljárási illeték megfizetésére az ítéletábra az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján kötelezte. Az alperes fellebbezésére az eljárási illetéket leróta, így erről az ítéletábrának nem kellett rendelkeznie.

A nagyobb arányú pervesztességére tekintettel az ítéletábra a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló - kis kerekítéssel 75 000 Ft-ban meghatározott - másodfokú perköltségének a megfizetésére.

Szeged, 2017. október 18.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró